

เจตนารมณ์ของกฎหมายในการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการ
พลเรือนภายหลังที่ออกจากราชการไปแล้ว

ก่อนที่จะมีบทบัญญัติมาตรา 89 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2518 ได้เกิดปัญหาจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2497 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2499 อยู่ 2 ประการ คือ

3.1 ปัญหากรณีไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจดำเนินการทางวินัยแก่ผู้กระทำความผิดวินัย อย่างร้ายแรงภายหลังที่ออกจากราชการไปแล้ว

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2497 ไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจผู้บังคับบัญชาที่จะลงโทษทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนที่พ้นสภาพจากการเป็นข้าราชการพลเรือนไปแล้วได้ ดังนั้นข้าราชการพลเรือนผู้ใดที่ได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงไว้ก่อนออกจากราชการ ถ้าหากยังไม่ถูกดำเนินการลงโทษทางวินัยหรืออยู่ในระหว่างดำเนินการทางวินัยยังไม่เสร็จสิ้น ต่อมาผู้นั้นได้ออกจากราชการไปด้วยประการใด ๆ ก็ตาม เช่น ได้รับอนุญาตให้ลาออกจากราชการหรือออกจากราชการไปเพราะเกษียณอายุราชการ ผู้บังคับบัญชาไม่สามารถนำความผิดวินัยที่ผู้นั้นได้กระทำไว้ก่อนออกจากราชการหรือ เคยถูกร้องเรียน กล่าวหาไว้ว่าได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงไว้ก่อนออกจากราชการ มาพิจารณาความผิดและดำเนินการลงโทษทางวินัยแก่ผู้นั้นได้อีกต่อไป เพราะผู้นั้นได้พ้นจากความ เป็นข้าราชการพลเรือนไปแล้ว และตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2497 ก็ไม่มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่ผู้บังคับบัญชาที่จะดำเนินการลงโทษทางวินัยแก่ผู้ได้บังคับบัญชาที่พ้นจากราชการไปแล้วได้

กรณีตัวอย่าง เป็น เรื่องซึ่งกรมป่าไม้หรือมายังสำนักงาน ก.พ. ว่าป่าไม้ อำเภอดรี จังหวัดนครราชสีมา มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และถูกดำเนินคดีอาญา ในข้อหา เป็น เจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ คดีอาญาพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องจังหวัดนครราชสีมาได้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้ คณะกรรมการสอบสวน เห็นควรลงโทษให้ผู้นี้ออกจากราชการตามมาตรา 90 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ

ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497 จังหวัดนครราชสีมาจึงส่งเรื่องมาและ อ.ก.พ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้พิจารณาว่ามีมติให้ลงโทษไล่ออกจากราชการ แต่ปรากฏว่าผู้นี้ได้ออกจากราชการเหตุสูงอายุไปก่อนตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2515 แล้ว และมีได้มีการสั่งให้ผู้นี้พักราชการแต่อย่างใด ดังนั้นจะสั่งลงโทษผู้นี้ซึ่งพ้นสภาพความเป็นข้าราชการไปแล้วได้หรือไม่

ในเรื่องนี้สำนักงาน ก.พ. มีความเห็นว่า เรื่องนี้เป็นกรณีที่ผู้นี้มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ขณะที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497 ยังใช้บังคับและตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497 ผู้บังคับบัญชาไม่อาจลงโทษทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนที่พ้นสภาพจากการเป็นข้าราชการพลเรือนไปแล้วได้ ฉะนั้นถ้ามิได้มีการสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน และปรากฏว่าผู้นี้เกษียณอายุออกจากราชการไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาก็ไม่อาจนำกรณีความผิดที่กระทำขณะที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497 ยังใช้บังคับมาลงโทษทางวินัยแก่ผู้นี้ได้¹

กรณีตัวอย่างเรื่องที่สอง เป็นเรื่องที่กรมธนารักษ์ได้มีหนังสือหาหรือมายังสำนักงาน ก.พ. ว่า กรมธนารักษ์ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้าราชการผู้หนึ่งตามมาตรา 84 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497 กรณีถูกกล่าวหาเรื่องเรียนว่าเรียกร้อยเงินค่าออกแบบแปลน จำนวน 6% ของค่าก่อสร้างโรงงาน และที่ทำการกองกษาปณ์จากผู้รับจ้างเหมาระหว่างสอบสวน คณะกรรมการรายงานว่าการสอบสวนพบข้อเท็จจริงว่าข้าราชการผู้นี้ได้ติดคือเจ้าหน้าที่กรมโยธาธิการซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการขายแบบแปลนการก่อสร้างดังกล่าว ขอให้เรียกเก็บเงินจากผู้ซื้อแบบแปลนทุกรายเพิ่มจากราคาค่าแบบแปลนที่ทางราชการกำหนดและยังติดคือเจ้าหน้าที่กรมโยธาธิการขอให้เพิ่มเติมราคาค่าก่อสร้างอีก 5% ของราคาค่าก่อสร้างจากผู้ซื้อแบบแปลนทุกรายอีกด้วย กรมธนารักษ์จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้นี้ในกรณีความผิดที่ปรากฏขึ้นใหม่ เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2521 แต่คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนดังกล่าว ได้ออกภายหลังที่ผู้นี้ได้ออกจากราชการไปแล้ว จึงหาหรือว่าคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้นี้ในกรณีความผิดที่ปรากฏขึ้นใหม่นี้จะมีผลใช้บังคับได้หรือไม่อย่างไร

¹ มติ ก.พ. ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่สร 0709/25376 ลงวันที่ 15

ในเรื่องนี้ สำนักงาน ก.พ. มีความเห็นว่ากรณีข้าราชการพลเรือนมีกรณี
 กระทำผิดวินัยก่อนวันที่ ก.พ. ได้กำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนตามมาตรา 32 แห่งพระราช
 บัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2518 นั้น มาตรา 121 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
 ข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2518 บัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาตามพระราชบัญญัตินี้ ดำเนินการเพื่อ
 สั่งลงโทษตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนที่ใช้อยู่ในขณะกระทำความผิด ฉะนั้น
 กรณีจึงควรเป็นไปตามหลักเกณฑ์แห่งกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ที่ใช้อยู่ในขณะ
 กระทำความผิด สำหรับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2497 มีหลักการว่า
 ผู้บังคับบัญชาไม่อาจลงโทษทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนที่พ้นสภาพจากการ เป็นข้าราชการพลเรือน
 ไปแล้วได้ ดังนั้นผู้บังคับบัญชาจึงไม่อาจนำกรณีความผิดที่เกิดขึ้นขณะใช้บังคับ พระราชบัญญัติ
 ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2497 มาพิจารณาถึงโทษทางวินัย แก่ข้าราชการพลเรือน
 ที่ออกจากราชการไปแล้วได้ สำนักงาน ก.พ. จึงเห็นว่าสำหรับ เรื่องของผู้ที่มีกรณีถูกกล่าวหา
 ว่าเรียกร้อยเงินค่าออกแบบแปลน จำนวน 6% จากผู้รับจ้างเหมา ซึ่งได้แต่งตั้งคณะกรรมการ
 สอบสวนไว้เดิมก็ดี กรณีถูกกล่าวหาว่าติดข้อขอให้เจ้าหน้าที่กรมโยธาธิการ เรียกเก็บเงินจาก
 ผู้ซื้อแบบแปลน และขอให้เพิ่มเติมราคาก่อสร้างอีก 5% ของราคาค่าก่อสร้างจากผู้ซื้อแบบแปลน
 ซึ่งเป็นความผิดที่ปรากฏขึ้นใหม่ก็ดี ล้วน เป็นกรณีความผิดที่เกิดขึ้นขณะใช้บังคับพระราชบัญญัติ
 ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2497 ใน เมื่อขณะนี้ผู้นี้ได้ออกจากราชการและพ้นสภาพจาก
 การ เป็นข้าราชการพลเรือนไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาก็ไม่อาจนำกรณีความผิดดังกล่าวมาพิจารณา
 ลงโทษทางวินัยแก่ผู้ต่อไปได้²

จากกรณีตัวอย่างที่ยกขึ้นมาข้างต้นทำให้เห็นถึงปัญหาอันเกิดจากการใช้บังคับ
 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2497 ว่ากรณีที่ข้าราชการพลเรือนได้กระทำผิด
 วินัยอย่างร้ายแรงไว้ก่อนออกจากราชการภายหลังผู้นั้นได้ออกจากราชการไปซึ่งถือว่าได้พ้นสภาพ
 จากการ เป็นข้าราชการพลเรือนไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาไม่อาจนำเอากรณีความผิดดังกล่าวมาพิจารณา
 ลงโทษทางวินัยแก่ผู้ต่อไปได้ แม้ว่าจะได้มีการเรียกค่าปรับหรือเรียกเอาไว้ก่อนที่ผู้นั้นจะออกจาก
 ราชการหรือแม้จะได้มีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนไว้แล้วก่อนที่ผู้นั้นจะออกจากราชการก็ตาม

² มติ ก.พ. ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่สร 0709/21070

ผลของข้าราชการพลเรือนซึ่งได้กระทำผิดวินัยไว้และไม่ถูกสั่งลงโทษถึงชั้นไล่ออกหรือปลดออกจากราชการ ย่อมทำให้ยังเป็นผู้มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญตามปกติตามหลักเกณฑ์ซึ่งได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2494³ ซึ่งหลักการของเงินบำเหน็จบำนาญจากราชการนั้น เป็นเงินที่ทางราชการมอบให้กับข้าราชการ เพื่อเป็นการตอบแทนคุณความดีที่รับราชการมานานด้วยความอดสาหัสและซื่อสัตย์สุจริต ทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติบ้านเมือง โดยที่ไม่มีความผิดวินัยถึงกับถูกลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง แต่การที่ข้าราชการพลเรือนซึ่งได้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง และอาจได้รับโทษถึงไล่ออกหรือปลดออกกลับไม่ถูกดำเนินการลงโทษทางวินัย และยังได้รับสิทธิประโยชน์จากทางราชการย่อมไม่ถูกต้อง เพราะนอกจากจะเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีต่อข้าราชการอื่น ๆ และต่อประชาชนด้วยแล้วยังทำให้รัฐต้องเสียเงินแผ่นดินให้กับผู้ที่สมควรจะได้รับอีกด้วย

นอกจากนั้นการได้รับอนุญาตให้ลาออกจากราชการไปโดยไม่ถูกลงโทษทางวินัย แม้จะได้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงไว้ก่อนออกจากราชการ ย่อมถือว่าไม่เคยเป็นผู้ถูกดำเนินการลงโทษทางวินัยมาก่อน ซึ่งทำให้มีสิทธิขอกลับเข้ารับราชการได้อีก⁴

3.2 ปัญหาการยับยั้งและการห้ามอนุญาตการลาออกของผู้ที่มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย

3.2.1 การยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกจากราชการ

การยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกจากราชการโดยหลักแล้วผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตการลาออก จะใช้อำนาจยับยั้งก็ด้วยเหตุผลเพราะเห็นว่ามีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ สมควรที่จะยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกไว้ก่อน ซึ่งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2499 ในมาตรา 35 ได้กำหนดระยะเวลาที่ผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตการลาออก จะยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกจากราชการไว้ได้เป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี แต่ปัจจุบันพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 ในมาตรา 95 ได้กำหนดไว้ว่า ถ้าผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตการลาออกเห็นว่าจำเป็นเพื่อประโยชน์

³ มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2494

⁴ มาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518

แก่ราชการ จะยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกไว้เป็นเวลาไม่เกินสาม เดือนนับแต่วันขอลาออกเท่านั้น และในกรณีที่ข้าราชการพลเรือนสามัญขอลาออกเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเพื่อสมัครรับเลือกตั้ง ให้การลาออกมีผลนับตั้งแต่วันที่ผู้นั้นขอลาออกจะไปยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกไม่ได้

แต่การยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกจากราชการตามมาตรา 35

แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2499 ยังมีอีกกรณีหนึ่งคือ การยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกจากราชการ ในกรณีที่ผู้ขอลาออกมีเรื่องถูกกล่าวหาว่าทำผิดวินัยและอยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาทางวินัย ผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตการลาออกจะยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกไว้ เพื่อรอฟังผลของเรื่องที่ถูกกล่าวหาว่าทำผิดวินัยก็ได้ กฎหมายไม่ได้บังคับผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตการลาออกจากราชการ ให้ต้องยับยั้งไว้ทุกกรณี แต่กฎหมาย เปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตการลาออกจากราชการ จะใช้ดุลพินิจที่จะใช้อำนาจสั่งยับยั้งหรือไม่ก็ได้ ซึ่งจะต่างกับกรณีที่ผู้ขอลาออก มีกรณีถูกกล่าวหาว่าทำผิดคดีอาญาซึ่งไม่ใช่ความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีกำหนดโทษชั้นลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือมีกรณีต้องหาว่าทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงห้ามมิให้ผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตอนุญาตการลาออกจนกว่า เรื่องจะถึงที่สุด ในบทบัญญัตินี้กฎหมายจะห้ามในลักษณะเด็ดขาด ไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตการลาออกจากราชการ ใช้ดุลพินิจได้อย่างในกรณีแรก

อย่างไรก็ตาม ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ฉบับที่ใช้อยู่บังคับอยู่ในปัจจุบัน (ฉบับ พ.ศ. 2518) ก็ได้มีบทบัญญัติในลักษณะ เช่นนี้แล้ว กล่าวคือจะยับยั้งการลาออกจากราชการเพราะกรณีเพื่อรอฟังผลการสอบสวน หรือพิจารณาความผิดทางวินัย หรือเพราะมีกรณีกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำไปโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษอีกไม่ได้ เนื่องจากมีบทบัญญัติในมาตรา 89 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยสามารถจะสั่งดำเนินการลงโทษทางวินัยหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้เป็นไปตามหมวด 4 แก่ผู้ที่มีกรณีว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาได้อยู่แล้วแม้ภายหลังผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้วก็ตาม

3.1.2 การห้ามอนุญาตการลาออกจากราชการ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497 แก้ไขเพิ่มเติม

พ.ศ. 2499 ในมาตรา 35 ได้กำหนดไว้ว่า ในกรณีที่ผู้ขอลาออกจากราชการ มีกรณีถูกกล่าวหาว่าทำผิดคดีอาญา ซึ่งมีใช้ความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีกำหนดโทษชั้นลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือมีกรณีต้องหาว่าทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ห้ามมิให้ผู้มีอำนาจสั่งอนุญาต อนุญาตการลาออก แต่เมื่อเรื่องถึงที่สุดแล้ว ผู้ขอลาออกไม่ถูกลงโทษไล่ออก ปลดออกหรือถูกสั่งให้ออก จะยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกเพราะเหตุอื่นอีกต่อไปไม่ได้

จากบทบัญญัติมาตรานี้เองทำให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งมีกรณีต้องหาว่าทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ไม่อาจจะได้รับอนุญาตให้ลาออกจากราชการได้ตามความประสงค์ เนื่องจากมีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามมิให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตการลาออก ระบุถึงการสั่งอนุญาตให้ลาออกเอาไว้โดยต้องรองกันว่า เรื่องจะถึงที่สุดและปรากฏผลออกมาว่า ผู้ขอลาออกไม่ถูกสั่งลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก จึงจะมีคำสั่งอนุญาตให้ข้าราชการผู้นั้นลาออกจากราชการได้ แต่ในระหว่างที่รอผลการสอบสวน และดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายทั้งในคดีอาญาและในกรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ย่อมจะสร้างแรงกดดันและความบีบคั้นต่อจิตใจของข้าราชการที่ขอลาออกเพราะในเมื่อข้าราชการผู้นั้นไม่ต้องการอยู่ในระบบราชการอีกต่อไป แต่กฎหมายกลับบังคับให้เขาต้องทนรับราชการอยู่ต่อย่อมเป็นการฝืนใจและเหนียวรั้ง เขาไว้โดยไม่เกิดผลดีทั้งต่อตัวข้าราชการผู้ขอลาออกจากราชการนั้นเอง และต่อทางราชการด้วย เพราะข้าราชการผู้นั้นอาจจะไม่ตั้งใจทำงาน หรือไม่อยากจะทำงาน และอดอดต่อการรอฟังผลการสอบสวนพิจารณาความผิดทางวินัย ทำให้เกิดผลเสียต่องานราชการได้ และอาจจะเกิดปัญหาต่อผู้บังคับบัญชา ต่อเพื่อนร่วมงานได้ เพราะเป็นผู้ที่ต้องทำงานร่วมกัน ประสานกันและเป็นผู้ที่ทราบถึงเรื่องการถูกสอบสวน กรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง จากปัญหาเรื่องข้าราชการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงแล้วออกจากราชการไปอาจจะโดยการได้รับอนุญาตให้ลาออกจากราชการหรือเกษียณอายุราชการ ฯลฯ แต่ทางราชการไม่สามารถจะสั่งลงโทษทางวินัยได้ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายให้อำนาจไว้กับปัญหาในเรื่องการห้ามการอนุญาตให้ลาออกจากราชการของผู้ที่มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงไว้จนกว่าผลการดำเนินการทางวินัยจะถึงที่สุด อันถือเป็นข้อบกพร่องของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2499 ซึ่งเมื่อยกเลิกการใช้บังคับและนำพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 มาใช้บังคับแทน ปัญหาดังกล่าวก็หมดไป เพราะในพระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้ได้มีบทบัญญัติในมาตรา 89 ที่ให้อำนาจผู้มีอำนาจ

ตามมาตรา 86 และมาตรา 92 บรรดาสถาบันแล้วแต่กรณีมีอำนาจสั่งดำเนินการลงโทษหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้เป็นไปตามหมวด 4 ว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัยแก่ผู้ที่มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงไว้ก่อนออกจากราชการได้เว้นแต่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นจะออกจากราชการ เพราะตายโดยไม่ต้องสั่งขยับยั้งหรือห้ามอนุญาตการลาออกจากราชการเอาไว้เพื่อรอฟังผลการดำเนินการสั่งลงโทษทางวินัยดัง เช่นแต่ก่อน

3.3 เจตนารมณ์ของบทบัญญัติมาตรา 89 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518

ตามบทบัญญัติในมาตรา 89 ที่ให้ลงโทษผู้ออกจากราชการไปแล้วได้นั้น ได้บัญญัติไว้เฉพาะกรณีที่ผู้นั้นถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งหากการสอบสวนพิจารณาฟังได้ว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงแล้ว ระดับโทษที่จะได้รับก็ต้องลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ การที่มาตรา 89 บัญญัติไว้เช่นนั้นก็เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ข้าราชการพลเรือนสามัญที่กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงรอดพ้นจากการถูกสั่งลงโทษ ไล่ออก ปลดออกหรือให้ออกซึ่งทำให้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติที่จะกลับเข้ารับราชการอีก และไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญตามปกติเท่านั้นหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือเพื่อป้องกันมิให้ผู้มีพฤติการณ์เช่นนั้นไม่มีสิทธิเข้ารับราชการอีก และมีให้สิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญตามปกติตนเอง บทบัญญัติดังกล่าวมิได้มุ่งที่จะจองเวรแก่ผู้กระทำผิดเล็กน้อย ที่ออกจากราชการไปแล้วโดยลงโทษย้อนหลังไปลดชั้นเงินเดือนตัดเงินเดือน หรือภาคทัณฑ์เลย เพราะถ้าหากจะให้รวมถึงให้ลงโทษไปถึงขั้นไม่ร้ายแรงด้วย มาตรา 89 ก็คงจะได้บัญญัติโดยใช้คำว่า "ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย" โดยไม่มีคำว่า "อย่างร้ายแรง" และหากจะแปลความตามมาตรา 89 ว่า หมายรวมไปถึงให้ลงโทษผู้ออกจากราชการไปแล้วที่กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงด้วยแล้ว ก็จะทำให้เกิดปัญหาเสื่อมล้ำระหว่างผู้กระทำผิดวินัยอย่างเดียวกัน กล่าวคือผู้ถูกตั้งกรรมการสอบสวนในข้อหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง (ซึ่งอาจเพียงคิดร้ายแหวมไปกับผู้อื่น) เมื่อผลการสอบสวนเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาก็สามารถลงโทษผู้นั้นย้อนหลังได้แม้ผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้ว แต่ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง และได้ออกจากราชการไปแล้วจะไม่ถูกลงโทษแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดีได้มีการตีความในมาตรา 89 ไปแล้วว่าอาจลงโทษข้าราชการที่ออกจากราชการไปแล้ว ในความผิดเล็กน้อยโดยลดชั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน

หรือภาคทัณฑ์ย้อนหลังได้เพราะมาตรา 89 บัญญัติให้ "ลงโทษ" หรือ "เปลี่ยนแปลงคำสั่งให้ เป็นไปตามหมวดนี้ได้" ซึ่งใน "หมวดนี้" รวมทั้งลงโทษลดชั้นเงินเดือน คัดเงินเดือนและ ภาคทัณฑ์ด้วย

จึงควรแก้ไขถ้อยคำในมาตรา 89 เสียใหม่ให้ชัดเจนว่าลงโทษ ผู้กระทำความผิดวินัยที่ออกจากไปแล้วได้เฉพาะแต่ไล่ออก ปลดออกหรือให้ออกเท่านั้นเพื่อให้เป็นตาม เจตนารมณ์ดั้งเดิม⁵

กล่าวโดยสรุปเจตนารมณ์ของบทบัญญัติมาตรา 89 แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2518 มี 3 ประการ คือ

1. เพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง รอดพ้นจากการ ถูกลงโทษ ไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก ซึ่งทำให้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติที่จะเข้ารับราชการอีก⁶

⁵ คณะทำงานปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน, รายงาน การศึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2518, 22 ธันวาคม 2533. หน้า 8 - 142 - 143.

⁶ มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2518 ได้กำหนดให้ ผู้ที่จะเข้ารับราชการ เป็นข้าราชการพลเรือนต้องมีคุณสมบัติทั่วไปดังต่อไปนี้

(12) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออกหรือปลดออกเพราะกระทำความผิดวินัยตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนหรือตามกฎหมายอื่น.

(13) ไม่เคยถูกลงโทษไล่ออก เพราะกระทำความผิดวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการพลเรือนหรือตามกฎหมายอื่น.

ผู้ที่ขาดคุณสมบัติตาม (12) ถ้าผู้นั้นได้ออกจากงานหรือราชการ เกินสองปีแล้วหรือ ผู้ที่ขาดคุณสมบัติตาม (13) ถ้าผู้นั้นได้ออกจากงานหรือราชการไป เกินสามปีแล้ว และมีใช้ เป็นกรณีออกจากงานหรือออกจากราชการ เพราะกระทำความผิดในกรณีทุจริตต่อหน้าที่ ก.พ. อาจพิจารณา ยกเว้นให้เข้ารับราชการได้ มติของ ก.พ. ในที่ประชุมปรึกษายกเว้น เช่นนี้ต้องเป็น เอกฉันท การลงมติให้กระทำโดยลับ

2. เพื่อไม่ให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญตามกฎหมาย⁷

3. มิได้มุ่งที่จะลงโทษแก่ผู้ที่กระทำผิดวินัย เล็กน้อยที่ไม่ถึงขั้น

ร้ายแรงที่ออกจากราชการไปแล้วในกรณีที่จะถูกลงโทษลดขั้นเงินเดือน คัดเงินเดือน หรือภาคทัณฑ์

ดังนั้นการตีความโดยมติ ก.พ.⁸ ที่ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา 86 หรือ 92
วรรคสาม แล้วแต่กรณีมีอำนาจสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือน คัดเงินเดือน หรือภาคทัณฑ์ข้าราชการ
พลเรือนสามัญผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง และได้ออกจากราชการไปแล้วตามนัย
มาตรา 89 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2518 ได้ โดยสั่งย้อนหลังไป
เท่าที่จำเป็นได้ด้วย ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตีความว่า "โดยสั่งลงโทษย้อนหลังไปในวันที่
ข้าราชการผู้จะถูกลงโทษยังรับราชการอยู่ แต่จะต้องไม่สั่งลงโทษก่อนวันที่ปรากฏกรณีถูกกล่าวหา
ว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง"⁹ จึงเป็นการตีความที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ
บทบัญญัติมาตรา 89 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2518 และทำให้เกิด
ปัญหาในทางปฏิบัติ เกิดความสับสน และไม่เป็นธรรมขึ้น ซึ่งจะได้อธิบายรายละเอียดในส่วน
ที่ 3 ต่อไป

เมื่อได้ทราบถึงหลักและเจตนารมณ์ของกฎหมายในการดำเนินการทางวินัยแก่
ข้าราชการพลเรือนภายหลังที่ออกจากราชการไปแล้ว ต่อไปจะได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการ
ดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนภายหลังที่ออกจากราชการไปแล้ว ซึ่งอยู่ในส่วนที่ 2
บทที่ 4 และจะได้กล่าวถึงการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนภายหลังที่ออกจาก
ราชการไปแล้วตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

---

⁷ มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.2494 ได้กำหนด
ให้บุคคลที่ระบุไว้ต่อไปนี้ไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญปกติตามพระราชบัญญัตินี้

(1) ผู้ถูกไล่ออกหรือปลดออกจากราชการเพราะมีความผิด

⁸ หนังสือสำนักงาน ก.พ.ที่ นร 0611/784 ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2528

⁹ หนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0203/9481 ลงวันที่ 9

ในวงราชการ พ.ศ.2518 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2530 ในบทที่ 5 ซึ่งว่าด้วย
ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการทางวินัยตามมาตรา 89 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2518 กับกฎหมายป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติ
มิชอบในวงราชการเป็นลำดับไป